

Avl efter stærkere ungdyr

Af Anders Fogh, Kvæg, Team Avlsværdiurdering

I slutningen af november 2014 indfører NAV et avlsværdier for overlevelse hos kvier og ungtyre i opdræt periode. I første omgang vil indekset kun blive offentliggjort for afprøvede tyre, men i 2015 vil det også være tilgængeligt for genomiske testede ungtyre.

Kalve og ungdyr, som dør i opdrætsperioden, forringer det økonomiske resultat. Det skyldes, at en høj dødelighed eksempelvis resulterer i færre kvier til udskiftning eller slagtning, samt højere dyrlægeomkostninger. Samtidig er det også et problem i forhold til dyrevelfærd. I mange år har der været beregnet avlsværdier for overlevelse ved fødslen og senere i dyrets liv har holdbarhedsindekset afspejlet overlevelse hos malkende køer. Med det nye indeks for ungdyroverlevelse avles der efter bedre overlevelse fra fødsel til afgang hos både kvie- og tyrekalve. Indeks for ungdyroverlevelse offentliggøres på "NAV søgning på

tyre". Senere i 2015 skal det diskuteres, om indekset skal indgå i NTM.

To perioder for kvier og ungtyre

I indeks for ungdyroverlevelse indgår registreringer fra både kvier og ungtyre. For tyrene er det overlevelse op til seks måneder. Dette skyldes, at når tyre bliver ældre end seks måneder slagtes en stigende andel. For kvier, er det overlevelse op til 15 måneder. Når kvier bliver ældre end 15 måneder, vil en andel blive eksporteret eller slagtet på grund af eksempelvis reproduktionsproblemer.

For både kvier og tyre er opdrætsperioden opdelt i to dele. Den tidlige periode er fra dag en til dag 30 efter fødslen, mens den sene periode er fra dag 30 efter fødsel til hhv. dag 184 for tyre og dag 458 for kvier. Den vigtigste årsag til, at opdrætsperioden er delt i to, er, at den avlsmæssige sammenhæng mellem de to perioder er moderat

(0,5). Dette indikerer, at det er forskellige gener, der påvirker overlevelse af kalve, der er få uger gammel, og kalve, der er flere måneder gammel. Dette kan forklares med, at kalves dødsårsag er forskellig afhængig af alderstrin, og det derfor er forskellige dele af kalvens immunsystem, der er involveret.

En anden grund til en opdeling af opdrætsperioden er, at en meget stor del af tyrekalve flyttes til slagtekalveproducenter, og nogle af kvierne flyttes til kviehoteller omkring dag 30 efter fødsel. Opdeling af opdrætsperiode gør det muligt, at foretage en mere korrekt justering for besætningsmiljø.

Fra Danmark og Finland indgår registreringer fra både ungtyre og kvier i avlsværdiurderingen, mens der kun er registreringer fra kvier fra Sverige.

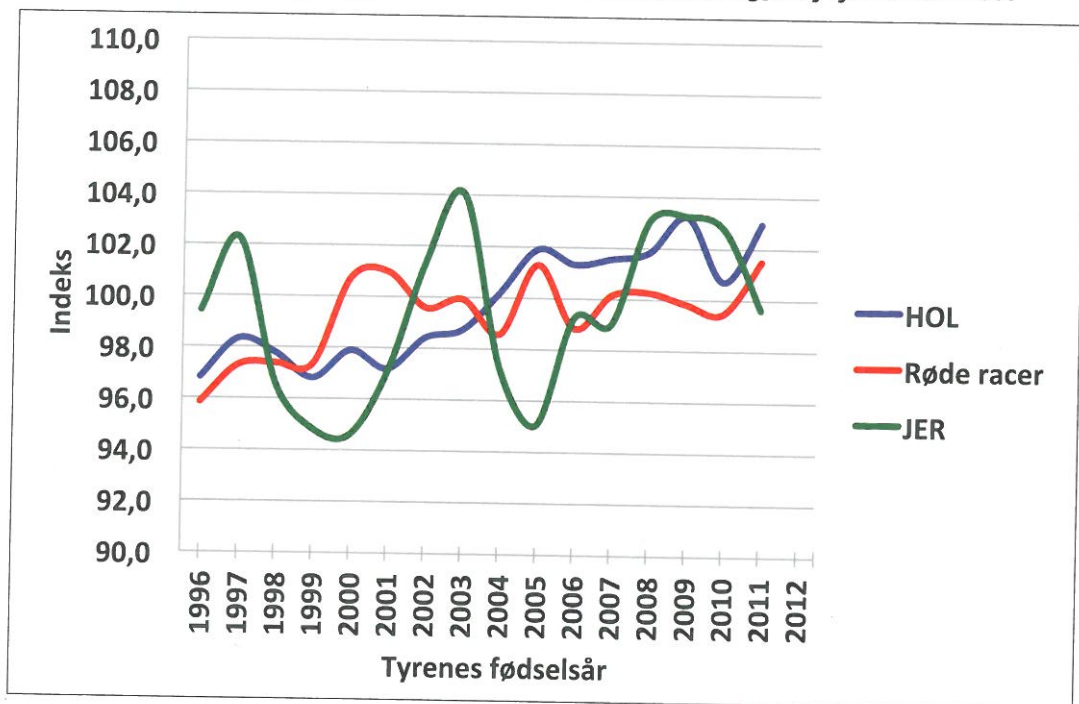
Lav arvbarhed men stor variation

Arvbarhederne for de to tidsperioder hos ungtyre og kvier er lave

Tabel 1. Eksempel på forskelle i andel af kalve som overlever for to tyre

	God tyr		Dårlig tyr		Forskel i overlevelse (%)
	Antal kalve	Overlevende (%)	Antal kalve	Overlevende (%)	
Kvier, tidlig periode	3.400	97,9	4.300	97,0	0,9
Kvier, sen periode	2.200	98,5	4.200	94,6	3,9
Tyre, tidlig periode	2.100	97,2	4.400	95,1	2,1
Tyre, sen periode	2.000	97,1	4.100	91,6	5,5

Figur 1. Avlsmæssig udvikling i ungdyroverlevelse for røde racer, Holstein og Jersey tyre fra 1996-2011

(1-3 %). Afprøvede tyre har dog store afkomsgrupper, hvilket betyder, at de opnår høje sikkerheder på avlsværditalene. Information om overlevelse for ungtyre og kvier har allerede været opsamlet i mange år. Der er derfor et solidt grundlag for beregning af gennemsnitlige avlsværdital.

Der er store forskelle i overlevelsesprocenter mellem afkom efter gode og dårlige insemineringstyre. Dette betyder, at det er muligt at avle for bedre overlevelse og dermed opnå genetisk fremskridt. I

tabel 1 er vist eksempel på afkomets overlevelse hos to tyre. Tabellen viser, at en meget større del af kalvene efter den gode tyr overlever sammenlignet med kalvene efter den dårlige tyr. Dette afspejles også i indekset for ungdyroverlevelse, hvor den gode tyr får 124, mens den dårlige tyr får 76.

Konstant avlsmæssigt niveau

Det avlsmæssige niveau for overlevelse hos ungdyr har været ret konstant eller svagt ugunstigt i de seneste 20 år (figur 1).

